

APROBAT,
MANAGER,
c.j. MOLFEA ADRIANA

COD DE CONDUITĂ ETICĂ ÎN ACHIZIȚII PUBLICE

CUPRINS

Introducere	1
Principiile fundamentale și regulile de conduita.....	3
Prevenirea, identificarea și unele măsuri de combatere a corupției în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică.....	9
Ațiuni corelate cu fenomenul de corupție.....	11
Riscuri din prisma eticii în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică.....	15
Măsuri de evitare a apariției riscurilor	27
Bibliografie	28

I. INTRODUCERE

Necesitatea Codului Etic

- procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică oferă o serie de oportunități pentru dezvoltarea unor comportamente necorespunzătoare, parte dintre ele fiind susceptibile a fi considerate acte de corupție;
- persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică să știe la ce riscuri se pot expune cu sau fără voie, să știe cum pot acționa în anumite situații,

cum se pot feri de încălcarea regulilor și care sunt consecințele în cazul nerespectării acestora.

Din perspectiva comportamentului moral și al onorabilității în îndeplinirea unei îndatoriri publice, cuvântul "**etic**" are sensul de "regulă de conduită". Prin natura sa, acest cuvânt are două accepțiuni:

- ❖ se presupune că un comportament corect din punct de vedere **moral** va respecta în mod inevitabil legea, fiind ancorat în norme juridice cunoscute sub denumirea de percepte;
- ❖ în al doilea rând, referirea la cuvântul "**onorabil**" nu sugerează că etica este mai presus de lege, ci este întărită de reguli care asigură o conduită cinstită, integră și corectă a persoanelor și instituțiilor, în îndeplinirea îndatoririlor lor.

Codul de conduită etică reprezintă o culegere de reguli care vin în completarea celor instituite prin norme și care sunt considerate de societate ca necesare pentru păstrarea și întreținerea valorilor sale morale.

Rolul unui cod de conduită etică este să stabilească principii și cutume după care cei carora li se adresează se pot orienta, în așa fel încât să poată să acționeze imparțial, integru și loial față de interesul public și față de societate.

Un cod de conduită etică nu se impune, ci aduce argumente care să convingă cu privire la beneficiile adoptării unui asemenea comportament.

Scopul prezentului Cod de conduită etică este de a se constitui drept punct de plecare în procesul de inițiere a unui tip de comportament etic, în condiții de transparență, imparțialitate și eficiență, care să determine creșterea credibilității proceselor de atribuire a contractelor de achiziție publică, în acord cu valorile promovate la nivel european.

În procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică este necesară instituirea unui tip de comportament etic pe lângă cel juridic deja creat, pentru a evita pe de o parte, manifestarea unui comportament neadecvat și, pe de altă parte, perceperea eronată a unui anumit comportament, existând multe situații care pot da naștere la îndoieli sau interpretări, chiar dacă, în fapt, nu reprezintă nimic altceva decât efecte ale neglijenței.

Acest cod intenționează să sublinieze faptul că achizițiile publice reprezintă un domeniu deosebit de sensibil, întrucât implică putere economică și cheltuieli din bugetul autorităților contractante, devenind astfel un factor de risc pentru practici incorecte, Desigur, tot personalul

implicat în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică este expus acestui factor de risc, indiferent de statutul lor.

II. PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ȘI REGULILE DE CONDUITĂ

Motto:

„ Compromisul va fi întotdeauna mai scump decât oricare din sugestiile pe care le compromite" Legea lui Juhani

Principiile fundamentale și regulile de conduită, care impun norme de comportament etic pentru persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, sunt:

Integritatea

Persoanele implicate în acest proces trebuie să aibă însușirea de a fi integre, corecte și incoruptibile, integritatea fiind suportul încrederii și credibilității acordate raționamentului acestora.

"Legea este suverană"

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică trebuie să cunoască foarte bine reglementările din domeniul achizițiilor publice și să manifeste interes pentru respectarea și aplicarea corectă a acestora.

Orice decizie va fi luată pe baza principiului "legea guvernează". Comportamentul profesional adecvat, combaterea infracțiunilor de corupție și raportarea acestora sunt principalele aspecte pe care se sprijină acest principiu.

Competența profesională

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică sunt datoare:

- să-și îndeplinescă atribuțiile de serviciu cu profesionalism, competență, imparțialitate, aplicând cunoștințele, aptitudinile și experiența dobândite.

- să-și îmbunătățească în mod continuu nivelul de pregătire, eficiența și calitatea activității lor.

Profesionalism

Profesionalismul persoanei implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică o determină să nu accepte o sarcină sau să nu desfășoare o anumite activitate decât în cazul în care consideră că deține calitățile necesare realizării acestora în mod corect.

Profesionalismul acestei persoane are la bază o pregătire continuă, dezvoltarea abilităților și neacceptarea influențelor în luarea deciziilor.

Persoanele implicate în procesul de atribuire trebuie să se comporte într-o manieră profesionistă și să utilizeze bunele practici în activitățile pe care le desfășoară.

Responsabilitate

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică trebuie să conștientizeze că răspund pentru ceea ce întreprind și că trebuie să nu accepte realizarea unor acțiuni dacă nu sunt convinse că acestea sunt legale.

Corectitudine în acordarea tratamentului egal

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică:

- vor trata în mod similar operatorii economici care se află în aceeași situație, fiind interzisă discriminarea ca urmare a oricărui motiv subiectiv - religie, vârstă, apartenență politică, sex, naționalitate etc.

vor aplica criteriile de selecție și criteriile pentru atribuirea contractului de achiziție publică, cu bună credință, în mod nediscriminatoriu, astfel încât orice operator economic participant să aibă șanse egale de a i se atribui contractul respectiv.

Concordanță

Când se iau decizii, persoanele implicate în procesul de achiziție publică se vor asigura că măsurile luate sunt în concordanță cu legea și morala și sunt destinate scopului urmărit.

Proportionalitate

Asigurarea de către persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică, inclusiv în cazul achizițiilor directe, că există **corelație** între necesitatea autorității contractante, obiectul achiziției și cerințele solicitate a fi îndeplinite. Această corelație este

reflectată corespunzător în stabilirea cerințelor minime de calificare, a criteriilor de selecție și după caz, a factorilor de evaluare aferenți criteriului de atribuire.

Imparțialitate și independență

Persoana implicată în procesul de achiziție publică:

- va evita orice acțiune arbitrară care ar putea afecta în mod negativ alte persoane;
- va anunța și nu va participa la procesul de achiziție dacă un membru al familiei sale are un interes financiar sau nefinanciar în legătură cu respectivul contract;
- va anunța și nu va participa la procesul de achiziție dacă în cadrul acestui proces participă și persoane despre care se constată că pot avea un interes de natură să le afecteze imparțialitatea în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor;
- trebuie să fie obiectivă și imparțială în toate circumstanțele exercițiului funcției lor;

Deciziile nu vor fi luate niciodată ca urmare a unui interes personal, financiar sau nefinanciar, sau ca urmare a presiunilor politice.

Curtoazie și consecvență

Persoanele implicate în procesul de achiziție publică:

- vor fi orientate spre realizarea operațiunilor în mod corect, amabil și accesibil tuturor celorlalți actori implicați în proces;
- vor fi consecvente cu propriul lor comportament administrativ și vor răspunde competent la așteptările întemeiate și rezonabile pe care operatorii economici le au în raport de activitatea sa;
- vor avea o conduită ireproșabilă atât pe plan profesional, cât și personal.

Transparență

Persoanele implicate în procesul de achiziție publică se vor asigura că:

- orice informație referitoare la procedura de atribuire a contractului, inclusiv în cazul achizițiilor directe, va fi pusă la dispoziția tuturor celor interesați;
- specificațiile tehnice sunt clare, complete și fără echivoc;
- documentația de atribuire este clară, completă și fără echivoc și finalizată înainte de transmiterea spre publicare a anunțului de participare;
- opinia publică este informată în mod regulat asupra contractelor de achiziție publică atribuite, inclusiv a achizițiilor directe;

- orice decizie care poate afecta negativ drepturile sau interesele unei persoane, va fi explicită, clar motivată și va cuprinde baza legală care a determinat luarea deciziei respective.

Principiul "patru ochi"

Regula celor „patru ochi” este un mecanism de control proiectat pentru a atinge un grad ridicat de siguranță, în special pentru documente și operațiuni sensibile.

Acest principiu se bazează pe faptul că cel puțin două persoane, verifică independent unul față de celălalt, același document.

Utilizarea principiului celor patru ochi crează premisele unui sistem care separă funcțiile de decizie, execuție și raportare și care poate genera aprobarea unei decizii de către diferite grade din ierarhie.

Exemplu: comisia de evaluare decide și conducătorul autorității contractante aprobă.

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică trebuie să permită participarea, respectiv implicarea în verificarea modului de derulare a etapelor procesului de achiziție publică și a altor persoane din cadrul autorității contractante sau din afara acesteia, atunci când verificarea este realizată cu scopul de a genera măsuri de îmbunătățire a procesului.

Confidențialitate

Persoanele implicate în procesul de achiziție publică au obligația:

- de a respecta caracterul confidențial al informațiilor prezentate de către operatorii economici în documentele de calificare și în propunerile tehnice.
- de a garanta fiecărui operator economic protejarea secretului comercial și a proprietății intelectuale.
- aplicarea principiului confidențialității informațiilor în activitatea specifică domeniului achizițiilor publice nu va fi condiționată de obținerea unor beneficii personale sau de interesul unor terți.

Acuratețea informației

Persoanele implicate în procesul de achiziție publică se vor asigura că informațiile oferite pe parcursul activității, vor fi adevărate și corecte și nu vor fi menite să inducă în eroare sau să înșele așteptările.

Interes public și încredere publică

În exercitarea atribuțiilor funcționale, persoanele implicate în procesul de achiziție publică trebuie:

- să considere interesul public mai presus de orice alt interes;
- să urmărească obținerea de valoare pentru banii cheltuiți;
- să se comporte de așa manieră încât să contribuie la sporirea încrederii opiniei publice în capacitatea autorităților contractante de a organiza achiziții publice.

Evitarea manifestării concurenței neloiale

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică se vor asigura că prin documentația de atribuire nu vor cauza împiedicarea și/sau limitarea participării operatorilor economici la procedurile de atribuire și nici denaturarea concurenței loiale dintre aceștia.

Evitarea manifestării actelor de corupție

Persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică vor lua măsuri de excludere din competiție a operatorilor economici care folosesc practici corupte sau frauduloase în legătură cu procedura de atribuire a contractului.

Evitarea apariției conflictului de interese

Anterior numirii în funcție, la numirea în funcție sau în timpul exercitării acesteia, persoanele implicate în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică au obligația să își administreze interesele private în așa fel încât să prevină apariția unui conflict de interese.

Persoana care a participat la întocmirea documentației de atribuire are dreptul, în calitate de operator economic, de a fi ofertant, ofertant asociat sau subcontractant, dar numai în cazul în care implicarea sa în elaborarea documentației de atribuire nu este de natură să distorsioneze concurența.

Persoana care participă direct în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor nu are dreptul de a fi candidat, ofertant, ofertant asociat sau subcontractant, sub sancțiunea excluderii din procedura de atribuire.

Nu au dreptul să fie implicați în procesul de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor următoarele persoane:

- a) persoane care dețin părți sociale, părți de interes, acțiuni din capitalul subscris al unuia dintre ofertanți/candidați sau subcontractanți ori persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați sau subcontractanți;
- b) soț/soție, rudă sau afîn, până la gradul al doilea inclusiv, cu persoane care fac parte din consiliul de administrație/organul de conducere sau de supervizare a unuia dintre ofertanți/candidați, terti sustinatori ori subcontractanți propusi;
- c) persoane despre care se constată că pot avea un interes de natură să le afecteze imparțialitatea pe parcursul procesului de verificare/evaluare a candidaturilor/ofertelor;
- d) persoane care în exercitarea funcției pe care o dețin la nivelul autorității contractante se află în situația existenței unui conflict de interese astfel cum este acesta reglementat de Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare.

Ofertantul/Candidatul/Ofertantul asociat/Subcontractantul/Terțul susținător care are drept membri în cadrul consiliului de administrație/organ de conducere ori de supervizare și/sau are acționari ori asociați persoane care sunt soț/soție, rudă sau afîn până la gradul al doilea inclusiv ori care se află în relații comerciale, cu persoane ce dețin funcții de decizie în cadrul autorității contractante, este exclus din procedura de achiziție.

Evitarea primirii de cadouri și ospitalitate

Persoanelor implicate în procesul de achiziții publice le este interzisă solicitarea sau acceptarea de daruri, bani, împrumuturi, cadouri sau avantaje de altă natură de la societățile sau persoanele cu care colaborează în mod oficial atât pe parcursul derulării procesului de achiziție, cât și pe timpul derulării contractului.

Discuțiile purtate cu reprezentanții operatorilor economici în afara cadrului de reglementare existent, sunt susceptibile de a fi considerate abatere de la conduita etică în achiziții.

Invitațiile cu caracter social, cele care se referă la evenimente sportive sau culturale, ofertele de vacanțe, precum și ofertele de ospitalitate care includ cazarea sau transportul gratuit trebuie să fie declinate de persoanele implicate în procesul de achiziții publice; ele trebuie raportate nivelului ierarhic superior.

Post- angajările

Persoanele implicate în procesul de achiziții publice vor informa operatorul economic că nu are dreptul de a angaja, în scopul îndeplinirii contractului de achiziție publică, persoane fizice sau juridice care au participat la verificarea/evaluarea candidaturilor/ofertelor depuse în cadrul unei proceduri de atribuire, pe parcursul unei perioade de cel puțin 12 luni de la încheierea contractului, sub sancțiunea nulității contractului respectiv pentru cauza imorală.

Concluzie:

O abordare pozitivă a principiilor conduitei etice în achizițiile publice conduce la:

- cheltuirea eficientă a banilor
- operatori economici mai eficienți și mai competitivi
- creșterea satisfacției muncii pentru cei implicați în domeniul achizițiilor publice.

III. PREVENIREA, IDENTIFICAREA ȘI UNELE MĂSURI DE COMBATERE A CORUPȚIEI ÎN PROCESUL DE ATRIBUIRE A CONTRACTELOR DE ACHIZIȚIE PUBLICA

Achizițiile publice implică sume de bani și prin urmare, nu este deloc surprinzător că acestea atrag numeroase persoane care încearcă să canalizeze o parte din acești bani în propriile conturi.

Astfel, este necesar ca măsurile de prevenire și combatere a corupției să fie stabilite pentru ambele părți, atât pentru personalul instituției implicat în procesul de achiziție publică cât și pentru operatorii economici.

Pentru personalul aparatului propriu de specialitate al Spitalului Județean de Urgență Pitesti aceste măsuri vor viza:

- reguli clare ale procedurilor de atribuire a contractelor de achiziție publică inclusiv achiziții directe, prin elaborarea de proceduri de proces/operationale;
- interpretări unitare ale legislației și nu „de la caz la caz”;
- elaborarea și aprobarea codului de conduită;

- îmbunătățirea transparenței procesului;
- separarea funcțiilor;
- aplicarea principiului „patru ochi”;
- rotirea atribuțiilor personalului implicat în procesul de achiziții publice;
- activități de consiliere metodologică și instruire în regim continuu;
- sancțiuni adecvate (disciplinare, civile, penale).

Iar pentru ofertanți și contractanți:

- anularea contractului/comenzii;
- emiterea de documente constatatoare negative ofertanților/contractanților care nu și-au îndeplinit obligațiile contractuale corespunzător;
- plata de despăgubiri;

În materie de achiziții publice, anumite practici sunt considerate ca elemente care favorizează manifestarea actelor de corupție. Aceste practici pot fi clasificate în două mari grupuri:

- Încălcări ascunse ale regulilor în achiziții publice - aparent regulile ar fi respectate, dar în fapt sunt desfășurate activități ce duc la încălcarea lor (exemple: cerințe excesive care pot fi îndeplinite numai de anumiți operatori economici, modificarea/înlocuirea ofertelor după ședința de deschidere predeterminarea sau preselecția contractanților, un climat al calității scăzute, conexiuni și cunoștințe („pile”), modificarea specificațiilor tehnice sau a cerințelor în cazul achizițiilor directe fără ca acestea să fie aduse la cunoștința tuturor operatorilor economici care au manifestat interes prin depunerea de oferte de preț etc.)
- Devieri așa zis „legitime” de la procedurile de bază prin aplicarea excepțiilor din legislație, invocate frecvent fără justificări temeinice.

Astfel sunt preferate de regulă modalitățile de achiziții publice care pot produce oportunități pentru obținerea mitei, cum ar fi:

- ❖ Autoritățile optează pentru selectarea fără concurență a unor consultanți „prietenoși” care nu pot oferi sfaturi;
- ❖ Estimarea valorii contractelor de achiziție în raport de prețuri care nu sunt rezultatul concurenței de pe piață;
- ❖ Acceptarea unei calități inferioare, față de cerințele specificate în cadrul procesului de achiziție, situație care încurajează la darea de mită;

- ❖ Recepționarea unor produse, servicii, lucrări care nu respectă specificațiile tehnice/caietele de sarcini și chiar ofertele;

Problema corupției și tendința acesteia de a înlocui buna credință și bunele practici sunt aspecte ce preocupă permanent conducerea Spitalului Județean de Urgență Pitești.

Din aceste considerente, mecanismul separării responsabilităților reprezintă una din măsurile definitorii ale unei politici manageriale responsabile, la nivelul autorităților contractante întrucât are ca efect implementarea sistemului de „verificare dublă”, în special în ceea ce privește autoritatea:

- de a efectua cheltuieli
- de a emite ordine și de a semna contracte
- de a încheia procesul verbal de recepție preliminară sau finală, după caz
- de a aproba facturi
- de a autoriza efectuarea plăților
- de a efectua plățile
- de a monitoriza și controla oricare dintre punctele de mai sus
- de a defini foarte clar responsabilitățile cu accentul pus pe pierderi și daune.

Corupția subminează încrederea generală și respectul pentru instituție, legi și reguli.

IV. ACȚIUNI CORELATE CU FENOMENUL DE CORUPȚIE.

Prezentăm mai jos, faptele de corupție și de fraudă care constituie infracțiuni și se pedepsesc în conformitate cu dispozițiile Codului Penal și ale Legii nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.

CODUL PENAL (extras)

Luarea de mită (Art. 289)

Fapta angajatului care, direct sau indirect, pretinde ori primește bani sau alte foloase care nu i se cuvin ori acceptă promisiunea unor astfel de foloase sau nu o respinge, în scopul de a îndeplini, a nu îndeplini ori a întârzia îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu sau în scopul de a face un act contrar acestor îndatoriri, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi.

Fapta prevăzută în alin. 1, dacă a fost săvârșită de o persoană cu atribuții de control, se pedepsește cu închisoare de la 3 la 15 ani și interzicerea unor drepturi.

Banii, valorile sau orice alte bunuri care au făcut obiectul luării de mită se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata echivalentului lor în bani.

Darea de mită (Art. 290)

Promisiunea, oferirea sau darea de bani ori alte foloase, în modurile și scopurile arătate în art. 254, se pedepsesc cu închisoare de la 6 luni la 5 ani.

Fapta prevăzută în alineatul precedent nu constituie infracțiune atunci când mituitorul a fost constrâns prin orice mijloace de către cel care a luat mita.

Mituitorul nu se pedepsește dacă denunță autorității fapta mai înainte ca organul de urmărire să fi fost sesizat pentru acea infracțiune.

Dispozițiile art. 254 alin. 3 se aplică în mod corespunzător, chiar dacă oferta nu a fost urmată de acceptare.

Banii, valorile sau orice alte bunuri se restituie persoanei care le-a dat în cazurile arătate în alin. 2 și 3.

Traficul de influență (Art 291)

Primirea ori pretinderea de bani sau alte foloase ori acceptarea de promisiuni, de daruri, direct sau indirect, pentru sine ori pentru altul, săvârșită de către o persoană care are influență sau lasă să se creadă că are influență asupra unui funcționar pentru a-l determina să facă ori să nu facă un act ce intră în atribuțiile sale de serviciu, se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani. Dispozițiile art. 256 alin. 2 se aplică în mod corespunzător.

Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție (extras)¹

Art.10 – Constituie infracțiuni și se pedepsesc cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri sau alte foloase necuvenite:

1. stabilirea, cu intenție, a unei valori diminuate, față de valoarea comercială reală, a bunurilor aparținând agenților economici la care statul sau o autoritate a administrației

¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 219 din «8 mai 2000, cu toate modificările și completările ulterioare

publice locale este acționar, comisă în cadrul acțiunii de privatizare ori de executare silită, de reorganizare sau lichidare judiciară ori cu ocazia unei operațiuni comerciale, ori a bunurilor aparținând autorităților publice sau instituțiilor publice, în cadrul unei acțiuni de vânzare a acestora, sau de executare silită, săvârșită de cei care au atribuții de conducere, de administrare, de gestionare, de executare silită, de reorganizare ori lichidare judiciară;

2. acordarea de subvenții cu încălcarea legii sau neurmărirea, conform legii, a respectării destinației subvențiilor;
3. utilizarea subvențiilor în alte scopuri decât cele pentru care au fost acordate precum și utilizarea în alte scopuri a creditelor garantate din fonduri publice sau care urmează să fie rambursate din fonduri publice.

Art. 11 - (1) Fapta persoanei care, având sarcina de a supraveghea, a controla, a reorganiza sau a lichida un operator economic privat, îndeplinește pentru acesta vreo însărcinare, intermediază ori înlesnește efectuarea unor operațiuni comerciale sau financiare ori participă cu capital la un asemenea operator economic, dacă fapta este de natură a-i aduce direct sau indirect un folos necuvenit, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoare de la 1 an la 5 ani și interzicerea unor drepturi.

(2) Dacă fapta prevăzută la alin. (1) a fost săvârșită într-un interval de 5 ani de la încetarea însărcinării, pedeapsa este închisoare de la 6 luni la 3 ani sau amendă.

Art. 12 - Sunt pedepsite cu închisoarea de la 1 la 5 ani următoarele fapte, dacă sunt săvârșite în scopul obținerii pentru sine sau pentru altul de bani, bunuri ori alte foloase necuvenite:

- a) efectuarea de operațiuni financiare, ca acte de comerț, incompatibile cu funcția, atribuția sau însărcinarea pe care o îndeplinește o persoană ori încheierea de tranzacții financiare, utilizând informațiile obținute în virtutea funcției, atribuției sau însărcinării sale;
- b) folosirea, în orice mod, direct sau indirect, de informații ce nu sunt destinate publicității ori permiterea accesului unor persoane neautorizate la aceste informații.

Conform art.15, din Legea 78/2000, tentativa la infracțiunile prevăzute la art.10, art.11, art.12, se pedepsește.

Legea concurenței nr. 21/1996 (extras)^

Art. 5 - (1) Sunt interzise orice înțelegeri între întreprinderi, decizii ale asociațiilor de întreprinderi și practici concertate, care au ca obiect sau au ca efect împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței pe piața românească sau pe o parte a acesteia, în special cele care:

- a. stabilesc direct sau indirect prețuri de cumpărare sau de vânzare sau orice alte condiții de tranzacționare;
- b. limitează sau controlează producția, comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- c. împart piețele sau sursele de aprovizionare;
- d. aplică, în raporturile cu partenerii comerciali, condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel, acestora, un dezavantaj concurențial;
- e. condiționează încheierea contractelor de acceptare, de către parteneri, prestații suplimentare care prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte;

Art. 6 - (1) Este interzisă folosirea în mod abuziv de către una sau mai multe întreprinderi a unei poziții dominante derivate pe piața românească sau pe o parte substanțială a acesteia. Aceste practici abuzive pot consta, în special, în:

- a. impunerea, direct sau indirect, a prețurilor de vânzare sau de cumpărare, sau a altor condiții de tranzacționare inechitabile;
- b. limitarea producției, comercializării sau dezvoltării tehnice în dezavantajul consumatorilor;
- c. aplicarea, în raporturile cu partenerii comerciali, a unor condiții inegale la prestații echivalente, creând astfel, acestora, un dezavantaj concurențial;
- d. condiționarea încheierii contractelor de acceptare, de către parteneri, a unor prestații suplimentare care, prin natura lor sau în conformitate cu uzanțele comerciale, nu au legătură cu obiectul acestor contracte.

(2) Ori de câte ori Consiliul Concurenței aplică prevederile alin.(1), în măsura în care folosirea în mod abuziv a poziției dominante poate afecta comerțul dintre statele membre, acesta aplică, de asemenea, prevederile art.102 din tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

(3) Se prezuma, pana la proba contrara, ca una sau mai multe intreprinderi se afla in pozitie dominanta, in situatia in care cota ori cotele cumulate pe piata relevanta, inregistrate in perioada supusa analizei, depasesc 40%.

Art. 60 - (1) contravențiile prevazute in prezenta lege se constata si se sanctioneaza de catre Consiliul Concurentei in plen, comisii sau prin inspectorii de concurenta.

(2) Sanctiunile pentru contravențiile prevazute la art.53 lit.d) si e) se aplica de catre inspectorii de concurenta.

(3) Sanctiunile pentru contravențiile prevazute la art.53 lit. a) – c), art.54, art.54¹ si art.55 alin. (1) lit. d) si e), precum si amenzile cominatorii prevazute la art.59 se aplica de catre comisiile Consiliului Concurentei, prin aceeasi decizie prin care se constata savarsirea contravenției sau incidenta art.59 alin. (1).

Concluzie:

Achizițiile sunt o activitate economică, sensibilitatea la corupție a acestui domeniu reprezentând un element de risc semnificativ în cheltuirea banului public.

V. RISCURI DIN PRISMA ETICII ÎN PROCESUL DE ATRIBUIRE A CONTRACTELOR DE ACHIZIȚIE PUBLICĂ

Sistemul achizițiilor publice reprezintă o parte a economiei românești având aceleași caracteristici cu aceasta, respectiv atât puncte tari cât și puncte slabe.

Elementele componente ale sistemului de achiziții publice sunt:

- > autoritatea de reglementare;
- > autoritățile contractante;
- > operatorii economici;
- > supraveghetorii sistemului.

Riscurile din prisma eticii în cadrul procesului de achiziție, reprezintă acele evenimente nesigure, dar probabile a căror apariție poate cauza un prejudiciu sau un impact negativ asupra unor valori specifice ale comunității.

Trebuie subliniat faptul că riscurile pot deveni certitudine fie din cauza unei simple erori în desfășurarea și administrarea procesului de achiziție, fie din cauza unei devieri intenționate de la prevederile legii.

În procesul de achiziție publică, probabilitatea de producere a unui eveniment negativ este în strânsă legătură cu valoarea bugetului alocat pentru respectivul contract.

În tabelul de mai jos prezentăm unele elemente generatoare de posibile fenomene de fraudă și corupție în raport cu sursele de risc din cadrul procesului de atribuire a contractului de achiziție publică:

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
1	Planificarea achizițiilor publice	Identificare necesități	- amestecul oficialilor la nivel înalt în decizia de achiziție; - cuprinderea unor achiziții nejustificate din punct de vedere economic sau dăunătoare din punct de vedere al mediului (nevoi inventate sau falsificate) - lipsa de comunicare între departamente pentru stabilirea corectă a nevoilor - identificarea nevoilor după aprobarea bugetului	Exemplu: Aprobarea unor cheltuieli pentru achiziții care nu sunt necesare autorității contractante; Măsuri preventive Verificarea și justificarea fiecărei cheltuieli de către o persoană, alta decât cea care a identificat și fundamentat nevoia. (principiul "celor patru ochi")
		Estimare valoare contract și alegere procedură	- evaluare superficială a valorii contractului fără a fi luate în calcul toate costurile care pot interveni; - supraevaluare în ideea favorizării unui anumit contractant; - utilizarea unui model de calcul care să conducă la o valoare care să nu presupună aplicarea unei proceduri competitive; - divizarea contractelor cu obiecte similare în contracte	Exemplu: 1. Utilizarea frecventă a achiziției directe ca urmare a stabilirii nevoilor prin raportare la un cod CPV(8 cifre); Măsuri preventive Achiziția directă nu este în legătură cu identificarea unui cod CPV de 8 cifre ci cu identificarea posibilității de a satisface o necesitate căreia i se poate atribui

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențază fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
			de valoare mică invocându-se scopuri diferite. - abuzul utilizării de proceduri necompetitive prin invocarea existenței excepțiilor legale	unul sau mai multe coduri CPV (de produse/ servicii/ lucrări) pe care aceasta le comportă.
	Planificarea achizițiilor publice	Identificare fonduri	- alocarea nerealistă a bugetului, acesta fiind fundamentat doar pe istoricul de cheltuieli și nu pe acoperirea necesităților	Exemplu: Preluarea în planul de achiziții din anul anterior a unui contract de servicii informatice pentru actualizarea unor soft-uri care au devenit inutile Măsuri preventive Stabilirea necesităților funcție de nevoile reale și de prioritățile autorității contractante
		Elaborare calendar	- planificarea deficitară a procesului de achiziție - alocarea de timp insuficient pentru derularea corespunzătoare a fiecărei proceduri	Exemplu: Atribuirea unui contract invocând măsura extremei urgențe (art. 122 lit.c) din cauza planificării deficitare a procedurii de atribuire Măsuri de prevenire Inițierea în timp util a procedurii de atribuire ținând cont de duratele estimative ale fiecărei etape precum și de perioadele de soluționare a eventualelor contestații.

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențază fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
2	Elaborarea documentației de atribuire	Stabilirea specificațiilor tehnice	- ajustarea specificațiilor de așa manieră încât să corespundă unui singur operator economic - ajustarea specificațiilor la cererea nejustificată a unui factor decizional de la nivelul autorității contractante, - stabilirea de specificații prea generale sau care nu sunt în concordanță cu nivelul dorit al performanțelor; - întâlniri frecvente și fără motiv cu oferantul preferat în vederea consultării în legătură cu cerințele tehnice;	Exemplu: Utilizarea frecventă a unor specificații tehnice care copiază în cele mai mici detalii prospectul unui anume produs "agreat" Măsuri preventive la definirea specificațiilor tehnice se recomandă utilizarea standardelor, omologărilor sau reglementărilor tehnice naționale/europene.
		Stabilire clauze contractuale	- stabilirea unor clauze cu caracter general care nu au legătură cu nevoia specifică a autorității contractante și cu obiectul contractului; - impunerea unor penalități excesive;	Contractele trebuie verificate și avizate din punct de vedere juridic înainte de inițierea oricărei proceduri de achiziție publică inclusiv în cazul achizițiilor directe.

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
	Elaborarea documentației de atribuire	Stabilire cerințe minime de calificare	- cerințe "croite" pentru anumiți operatori economici, însoțite de note justificative superficiale, fără o susținere reală;	Exemple: 1. Solicitarea îndeplinirii unor indicatori financiari, de tipul "profit pe ultimii 3 ani" invocând nevoia de auto-protecție a autorității contractante. 2. Solicitarea de certificate privind implementarea standardelor ISO de orice fel, ofertantului care are calitatea de comerciant într-un contract de furnizare produse de raft. Măsuri preventive Formularea adecvată a cerințelor de calificare cu respectarea principiului proporționalității, pentru a asigura participarea unui număr cât mai mare de operatori economici.
		Stabilire criterii de selectare și/sau criteriu de atribuire	-nu sunt definite în mod clar și obiectiv	Exemple: 1. Utilizarea în cadrul achizițiilor de lucrări, a factorului de evaluare "termenul de garanție a lucrării" admițând prin

Nr, crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
		Stabilire criterii de selectare și/sau criteriu de atribuire	- factorii de evaluare permit speculații	algoritmul de calcul oferte nerealistice și costisitoare. 2.Utilizarea cu intenție a unui factor de evaluare de natură tehnică dedicat unui anume ofertant "mostră de program informatic care să corespundă în totalitate descrierii din caietul de sarcini" Măsuri preventive : Stabilirea de factori de evaluare care să reflecte avantajele reale și evidente pe care autoritatea contractantă le poate obține prin utilizarea acestora.
		Completarea Fișei de date a achiziției, stabilire formulare și modele	- se completează superficial, fără a se ține cont de specificitatea achiziției, lăsând loc de speculații	Măsuri preventive: Aplicarea principiului "patru ochi"
		Stabilirea datei limită de depunere a ofertelor	- acordarea unei perioade de timp insuficientă pentru pregătirea ofertei	Exemplu: Stabilirea unei perioade de timp egală cu termenul minim prevăzut de lege pentru depunerea ofertei fără a se ține cont de complexitatea sau volumul documentației ce formează

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
				oferta Măsuri preventive: Stabilirea perioadei pentru elaborarea ofertelor în funcție de complexitatea și/sau cerințele specifice ale contractului.
3	Chemare la competiție	Punerea la dispoziție a documentației de atribuire	- rezistența la utilizarea mai multor modalități de punere la dispoziție a documentației în mod gratuit	Exemplu: Invocarea nejustificată a motivelor tehnice la postarea în SEAP a documentației de atribuire. In cazul achizițiilor directe transmiterea de solicitări de oferte de preț doar operatorilor economici care utilizează e-mail.
		Răspuns la solicitările de clarificări	- oferirea de răspunsuri evazive sau care schimbă specificațiile din documentație fără a acorda un termen corespunzător operatorilor economici pentru a-și adapta oferta la modificările survenite	
4	Derulare procedura de atribuire	Numirea comisiei de evaluare	-numirea în cadrul comisiei de evaluare a unor persoane care urmăresc îndeplinirea unor interese sau care nu au cunoștință despre lege	Neseemnarea de către persoanele care participă la evaluarea ofertelor a declarațiilor de confidențialitate și imparțialitate.

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
		primire candidaturi și selectare candidați	-sunt declarați calificați operatori economici care prezintă autorizări sau certificări care nu corespund realității	Numirea în comisiile de evaluare a persoanelor care au cunoștință despre lege.
		Derularea rundelor de dialog sau negociere	-dezvăluirea de informații confidențiale	Exemplu: Sprijin prin transmiterea de informații folositoare anumitor ofertanți preferați. Măsuri preventive: Mandatul de negociere va fi acordat unei comisii și nu unei singure persoane din cadrul autorității contractante.
		-primire oferte	-stabilirea datei limită de depunere a ofertelor cu mult înainte de ședința de deschidere	Stabilirea datei limită de depunere a ofertelor cu maxim 1 oră înainte de ședința de deschidere
		- deschiderea ofertelor	- vicii de procedură la deschiderea ofertelor (deviații de la procedura corectă de deschidere a ofertelor)	Exemplu: Respingerea din cadrul procedurii a ofertanților "incomози" invocând abateri de la modul de prezentare a ofertei Măsură: Numirea în comisiile de evaluare a persoanelor care au cunoștință despre lege
		- examinare,	- familiaritate cu ofertanții	Exemplu:

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
		evaluare oferte și stabilire ofertă câștigătoare	de-a lungul anilor, manifestarea unor interese personale; - animozitate față de anumiți ofertanți; - erori sau omisiuni pe parcursul evaluării în scopul de a favoriza anumiți ofertanți;	Ofertanți care câștigă în mod frecvent, uneori în mod exclusiv, contracte de achiziție publică atribuite de aceeași autoritate contractantă. Măsuri preventive: Respectarea de către membrii comisiei și de experții cooptați a principiilor imparțialității, independenței și integrității în procesul de evaluare a ofertelor
		- anulare procedura	- inventarea cu ușurință a motivelor de anulare	Numirea în comisii de evaluare a persoanelor care au cunoștință despre lege
5	Atribuire contract de achiziție publică sau încheiere acord cadru	- perioada de așteptare și dacă este cazul, soluționare contestații	- apar înțelegeri cu contestatorii pentru a-și retrage contestația	
		-semnare contract/încheiere acord-cadru	- la momentul semnării contractului apar modificări față de documentația de atribuire și față de ofertă, motivat ca au fost omise sau că nevoia nu a fost bine	Contractele se vizează din punct de vedere juridic de către altă persoană decât cea care a făcut parte din comisia de evaluare. Acordarea vizei CFPP pe

Nr, crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
			cuantificată	contract se face de către persoane care nu au participat la procesul de desemnare a ofertei câștigătoare.
6	încheiere dosar de achiziție publică	- definitivare dosar de achiziție publică	- existența unor înregistrări sporadice și ulterioare producerii evenimentelor; - arhivarea aleatorie a dosarelor;	Respectarea procedurii de proces PS 10 Arhivarea;
7	Derulare contract / acord cadru	îndeplinirea obligațiilor asumate și recepții parțiale	- În lipsa monitorizării efective a contractului din punct de vedere cost-calitate și timp; - schimbări substanțiale în condițiile contractuale pentru a permite prelungirea duratei contractului și prețuri mai mari pentru contractant; - acceptarea schimbării specificațiilor tehnice sub nivelul standardelor impuse prin documentație; - amânarea prezentării situațiilor de plată, a prestării serviciilor sau a furnizării produselor, în scopul ajustării prețurilor - plăți în avans fără temei.	Exemplu: 1. Majorarea valorii contractului sau achiziției nejustificat fără respectarea prevederilor legale, 2. Majorarea valorii contractelor prin aplicarea negocierii fără publicarea unui anunț, - art. 122 lit b argumentând exclusivitatea contractantului pe aspecte de ordin tehnic și calitativ precum Și -art. 122 lit.i, invocând inconveniente majore în cazul separării de contractul inițial a lucrărilor/serviciilor

Nr. crt	Sursa de risc	Operațiune	Elemente care potențează fraudă/corupția	Exemple și măsuri preventive
				adiționale/ suplimentare. Măsuri preventive: De regulă, nu se acceptă modificări la contract. În cazuri excepționale, eventualele modificări trebuie fundamentate și justificate temeinic.
8	Finalizare contract	recepție finală	- lipsa supervizării din punct de vedere cost-calitate și timp a îndeplinirii obligațiilor contractuale; - facturare fictivă pentru ceva ce nu a fost finalizat.	Exemplu: Acceptarea de devieri de la cantitatea, calitatea și termenele de livrare prevăzute în contract, prin emiterea unor documente de recepție incorecte. Măsuri preventive: Instituirea la nivelul autorității a unor proceduri specifice privind desfășurarea recepțiilor finale.
9	Analiza procesului	concluzii și măsuri de îmbunătățire	- lipsa analizei procesului prin care să se identifice dacă s-a obținut într-adevar ceea ce s-a dorit și la valoarea previzionată	Stabilirea de indicatori de performanță specifici.,

VI. MĂSURI DE EVITARE A APARIȚIEI RISCURILOR

Pentru prevenirea apariției acestor riscuri concomitent cu respectarea principiilor care guvernează procedurile de atribuire a contractelor de achiziție publică trebuie avute în vedere următoarele activități:

- Instituirea unui cadru bazat pe încredere, corectitudine și imparțialitate;
- Limitarea elementelor de natură subiectivă care influențează deciziile în procesul de atribuire a contractelor de achiziție publică;
- Eliminarea tratamentului preferențial acordat operatorilor economici locali;
- Asigurarea "Vizibilității" regulilor, oportunităților, procedurilor interne cât și a rezultatelor;
- Eliminarea cerințelor restrictive, abuzive;
- Obținerea celei mai bune valori pentru fondurile publice, întotdeauna considerate ca fiind insuficiente în raport cu necesitățile;
- Supravegherea costurilor generate de derularea procesului de achiziție publică, înțelegând prin aceasta, inclusiv costurile aferente administrării procesului la nivel de autoritate contractantă cât și costurile aferente pregătirii ofertelor;
- Limitarea apariției erorilor pe parcursul procesului de achiziție publică;
- Limitarea fenomenelor de fraudă și corupție

Printr-o conduită etică în achiziții, acceptată de toți cei implicați în procesul de achiziții, se pot limita sau chiar evita consecințele manifestării:

- **concrenței neloiale**, respectiv a oricărui act sau fapt contrar uzanțelor cinstite în activitatea de comercializare a produselor, de execuție a lucrărilor, precum și de prestare a serviciilor;
- **corupției active**, respectiv a promiterii, oferirii sau dării, cu intenție, de către orice persoană, direct sau indirect, a oricărui folos necuvenit, către un funcționar public, pentru

sine ori pentru altul, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale;

- *corupției pasive, respectiv* a solicitării ori primirii, cu intenție, de către un funcționar public, direct sau indirect, a unui folos necuvenit, pentru sine ori pentru altul, sau acceptării unei oferte sau promisiuni a unui astfel de folos, în vederea îndeplinirii ori abținerii de la a îndeplini un act în exercițiul funcțiilor sale;
- *conflictului de interese, respectiv* a situației în care un angajat al autorității contractante are un interes personal de natură patrimonială care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin în exercitarea funcției publice.

O conduită etică în achiziții se reflectă în respectarea unui cumul de principii și reguli care, împreună, conduc la păstrarea nealterată a valorilor societății.

VII. BIBLIOGRAFIE

- Legea nr. 477/2004 privind Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice;
- Legea 98/2016 privind achizițiile publice ;
- Hotărârea Guvernului nr. 395/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor referitoare la atribuirea contractului de achiziție publică/acordului-cadru din Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice;
- Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Hotărârea nr. 583/2016 privind aprobarea Strategiei naționale anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public;
- Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 286/2009 privind noul Cod Penal.

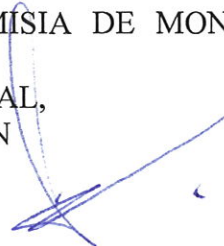
- Ordinul Secretarului General al Guvernului nr. 600/2018 pentru aprobarea Codului controlului intern managerial al entităților publice, cu modificările și completările ulterioare.
- Ordonanța Guvernului nr. 119/1999 privind controlul intern/managerial și controlul financiar preventiv, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Prevederile prezentului cod sunt obligatorii pentru toți angajații din cadrul Serviciului Achiziții al SPITALULUI JUDEȚEAN DE URGENȚĂ PITEȘTI, începând cu data aprobării lui.

Acesta va fi prelucrat angajaților Serviciului Achiziții de către șeful serviciului, prin Formularul Fisa de Instruire.

Codul de conduită etică în achiziții publice va fi postat și pe site-ul spitalului.

AVIZAT
PRESEDINTE COMISIA DE MONITORIZARE A SISTEMULUI DE CONTROL INTERN
MANAGERIAL,
DIRECTOR MEDICAL,
dr. STEFAN COSTIN

AVIZAT
PRESEDINTE CONSILIUL ETIC,
dr. VOICAN GHEORGHE

Dr. VOICAN GHEORGHE
Medic primar ATI
Cod: U11588

AVIZ JURIDIC,
SEF BIROU JURIDIC,
c.j. BULF SORINA

ACTUALIZAT,
SEF SERVICIU ACHIZITII,
ADAM MARIA-CRISTINA

